

Molnár Flóra

ÉN ÍGY LÁTOM

TOMPA MIKLÓSRA EMLÉKEZIK A MAROSVÁSÁRHELYI NEMZETI SZÍNHÁZ

A Marosvásárhelyi Nemzeti Színház a 2024/2025-ös idényben ünnepli 80. évadát, ez alkalomból emlékezik meg a társulatalapító Tompa Miklósról. Az *Én így látom – Tompa Miklós mesél* című előadást Barabás Olga rendezte, az adaptáció Bérczes László *Székely körvasút* című interjúkötete alapján készült. Az előadást először 2023. december 10-én láthatta a közönség a Nemzeti Színház kistermében.

Tompa Miklós 1910-ben született Székelyudvarhelyen. Eredetileg jogot tanult, majd 1936-ban a budapesti Nemzeti Színházban Németh Antal igazgatósága alatt gazdagította színházi tudását. Első rendezését Kolozsváron mutatták be, majd a háború után megalapította a marosvásárhelyi Székely Színházat. Színházigazgatóként, rendezőként és tanárként is meghatározó szerepe volt az erdélyi magyar kultúrában, egészen 1996-ban bekövetkezett haláláig. Emlékét máig nagy tisztelet övezi, az előadás témája – illetve monodráma-jellege is – ezt igazolja.

A produkció élvezhetőségét ebben az esetben – formai sajátosságai miatt – két dolog határozza meg: az egyik a szöveggönyv minősége, a másik pedig a főszereplő színész munkája, alakítása. Barabás Olga szövege véleményem szerint gördülékeny és jól sűrített, nyelvezete hiteles és közérthető, erős, hangsúlyos képeket tartalmazott, ezeknek köszönhetően az előadást könnyű volt követni. Ehhez hozzájárult a Tompát alakító László Csaba karizmatikus színpadi jelenléte és pontos színészi munkája is, illetve az a rendkívüli képessége, hogy a saját vizuális fantáziájával a nézők recepcióját is működtetni tudta. A Tompa Miklós karakterét alakító színész valóban újraélte a történéseket, a gyermekkortól kezdve a háború borzalmain át, a színház megalapításának és fenntartásának embert próbáló idejéig. Játékán kétórai tömény monologizálás közben sem értem tetten sem pótcselekvéseket, sem toporgásokat, kizökkenthetetlen színészi munkát valósított meg. Mindebből a dramaturgiai és színészi teljesítményből következik tehát, hogy az előadás valóban kellemes estével ajándékozott meg, feltehetőleg nemcsak engem, hanem a közönség nagy részét is. Azonban, ha hagyományosabb

színházi kereteken belül próbálok értelmezni a darabot, a rendezés szempontjából maradt bennem némi hiányérzet.

A produkciót összességében nézve az volt az érzésem, hogy a rendező olvasmányélménye, az olvasás aktusa is megjelenítődik a színpadon, mégpedig a csendes megfigyelő által: Kovács Károly riporterként asszisztálja végig az előadást, ami színészi szempontból nem igazán hálás szerepkör, de talán a rendezői szándékot érteni vélem, hiszen mégsem azt nézzük, ahogyan Tompa Miklós egy széken ülve beszél a közönséghez. Az előadás minimálisnak mondható színházi szituációja abból fakad, hogy Tompát egy riporter „beszéli”, ezen riporter szerepe azonban határozottan elhanyagolható minden más szempontból. Kovács Károly ugyan végig figyelmesen hallgatott, de ezenkívül semmilyen más jelentősége nem volt az előadás egészére nézve. Zavart a tudat, hogy végig jelen van egy plusz emberi elem, amelyik nem sokat tesz hozzá az egész teljesítményhez, és ezt a hibát inkább a koncepcióhoz, mintsem a megkérdőjelezhető színészi jelenléthez kötném. Kiemelném viszont a szintén Kovács Károly által tolmácsolts zenét, ami remek atmoszférát teremtett.

Benő Kinga, P. Béres Ildikó, Fodor Piroska és Kádár Noémi is kisebb szereppel megjelentek a színpadon. Ők az előadás bizonyos momentumai-ban az ablakon keresztül léptek be a térbe mint szellemek vagy emlékképek megjelenítői. Szerintem ők jobban illeszkedtek az előadásba, mint a riporter, és sokkal jelentősebb szerepet is tulajdonítottam nekik, hiszen közvetlenebbül kapcsolódtak az előadás világához. Bár nem játszottak konkrét karaktereket, különleges viszonyt tudtak kialakítani a főszereplővel. Megjelenésük véleményem szerint azért volt indokolt, mert ők voltak azok, akik igazán használták a teret. A díszlet (Adrian Ganea) egy majdnem teljesen autentikus nappalibelső volt, amely viszonylag tág volt ahhoz képest, hogy nem voltak nagy mozgások a színpadon. A repedések, gondolom, egy régi világ széthullását hivatottak jelképezni. E metaforisztikus jelleget erősíti a visszaemlékezések „makraméja” is, amely a magyar irodalomban leginkább Weöres Sándor *Rongyszőnyeg* ciklusából lehet ismerős: „Álmodtad, hogy nincs testem, se lelkem, /csak te magad gondoltál ki engem, / kép vagyok csak és tiéd örökre, / magad varrtál fehér függönyödre.”

Véleményem szerint az *Én így látom – Tompa Miklós mesél* című előadás méltó emlékezés a társulatalapítóra. Erősségei leginkább a szövegekönvben és László Csaba játékában valósulnak meg. Barabás Olga rendezése azonban kissé kidolgozatlan, a színészvezetést és a szerepek átgondolását a fent

említett okok miatt hiányosnak vélem. Annak ellenére, hogy az előadás emiatt néha egyhangúvá válik, élvezhető, élménydús volt, izgalmas metaforáival, László Csaba kiváló alakításával.

Az előadás időpontja: 2023.12.10. Rendező és dramaturg: Barabás Olga. Zeneszerző: Kovács Károly. Mozgásművészeti tanácsadó: Benő Kinga. Díslettervező: Ganea Adrian. Jelmeztervező: Nagy Fanny. Szereplők: László Csaba, Kovács Károly, Benő Kinga, P. Béres Ildikó, Fodor Piroska és Kádár Noémi.